Κριτική Θεάτρου

«Ὁ θάνατος τοῦ ἐμποράκου»

ΤΟΥ ΑΡΘΟΥΡ ΜΙΛΛΕΡ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΙΑΣΟ ΚΟΥΝ

Ὁ «Θάνατος τοῦ ἐμποράκου» ποὺ παίζει ὁ θίασος Κοὺν στὸ Θέατρον Τέχνης τῆς ὁδοῦ Σταδίου, εἶναι τὸ καταξιωμένο ἔργο τοῦ Ἄρθουρ Μίλερ, ποὺ τό 'χει ἀρκετὰ γνωρίσει καὶ τὸ ἑλληνικὸ κοινό, ἀπὸ τὶς παραστάσεις τοῦ ἴδιου πάλι θεάτρου στὸ «Ρέξ» τὸ 1949, μὲ τὸν Βασίλη Διαμαντόπουλο καὶ τὴν Βάσω Μεταξᾶ στοὺς κύριους ρόλους.

Δὲν εἶναι μόνο τοῦ ἐμποράκου ὁ θάνατος. Εἶναι καὶ τὸ δρᾶμα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, ποὺ μιὰ ὁλόκληρη ζωὴ ἀγωνίζεται πλάθοντας ὄνειρα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ μόνη στὸ τέλος ἐκπληρωσί τους, δὲν μπορεῖ ἄλλη νὰ βρῇ παρὰ τὴν κλήρα τοῦ θανάτου. Πολλὰ πράγματα δὲν ζητάει. Ἕνα δικό του σπιτάκι ὀνειρεύεται, μὲ μιὰ μικρὴ αὐλὴ νὰ τὴ φυτεύῃ παντζάρια. Ἀλλὰ ὡς ποὺ νὰ τὸ ξοφλήσῃ ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι πέντε χρόνια, θὰ ἔχουν φυτρώσει γύρω του οἱ πολυκατοικίες, οἱ δύο λεῦκες τῆς γειτονιᾶς, ποὺ στέλνανε τὸν ἀσημόφυλλο χαιρετισμό τους στὸν ἀγέρα θὰ 'χουν κοπῇ, τὰ παιδιὰ θὰ 'χουν ξεκόψει γιὰ τὴ δική τους πιὰ ζωὴ καὶ κανεὶς δὲν θὰ ὑπάρχῃ γιὰ νὰ τὸ κατοικήσῃ. Ἕνα ποτῆρι δροσερὸ νερὸ ἔχει λαχταρήσει, ἀλλὰ ὡς ποὺ νὰ πληρώσῃ τὴν τελευταία δόσι, τὸ ψυγεῖο θὰ 'χῃ χαλάσει καὶ θὰ 'ναι ἀναγκασμένος ν' ἀρχίσῃ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή. Τριάντα ὁλόκληρα χρόνια μπορεῖ νὰ πασχίζῃ γι' αὐτὴ τὴν ἔρημη ζωή, πιστὸς στ' ἀφεντικό του καὶ προσοδοφόρος γιὰ τὴ δουλειά του, λίγη ξεκούραση στερνὰ θὰ ἐπικαλῆται, ὅταν κι' αὐτὸ τὸ φῶς τῶν ματιῶν του θὰ 'χῃ ἀρχίσει νὰ λιγοστεύῃ, ἀλλὰ ποιὸς χρειάζεται πιὰ τὴ φλοῦδα τοῦ πορτοκαλλιοῦ, ὅταν θὰ 'χῃ πιῇ ὅλο του τὸν χυμό...

Ὄχι πὼς δὲν φταίει ὁ καθένας μας, ὁ χαραχτήρας μας, ἡ ὀνειροφαντασία μας. Ἀλλὰ πιὸ πολὺ φταίει ἡ ἴδια ἡ ζωή, ὁ ἔξω κόσμος, ἔτσι ἄγριος καὶ σκληρὸς ὅπως κατάντησε. Πρέπει νὰ μπῇς καὶ σὺ στὴ ζούγκλα ἂν θέλῃς νὰ βρῇς διαμάντια. Κι' εἶναι πολὺ σκληρὸ τὸ διαμάντι, κόβει ὅταν τ' ἀγγίζῃς, πρέπει νά 'χῃς καὶ τὴ δύναμι νὰ μπαινοβγαίνῃς στὴ ζούγκλα, γιὰ νὰ μπορῇς νὰ τ' ἀποκομίζῃς. Διαφορετικὰ δὲν μένει ἄλλη γιὰ σένα ἀξία ἀπὸ τὸ θάνατο: 20.000 δολλάρια ἔχεις τότε νὰ προσφέρῃς μὲ τὴν ἀσφάλειά σου, ἐσὺ ὁ ἀδέκαρος ζωντανός.

Τραγικὴ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου ἡ μοῖρα, δραματικὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινη σύγκρουσι μὲ τὴν τραχειὰ πραγματικότητα, ἔστω καὶ ἂν λίγα, ἁπλᾶ καὶ φθηνά, ἴσια-ἴσια νὰ σοῦ ἐξασφαλίζουν μιὰ στοιχειώδη γαλήνη, πράγματα τῆς ζητᾶς. Αὐτὰ τὰ λίγα, εἶναι ἀκριβῶς ποὺ σοῦ ἀρνιέται.

Ἔργα σὰν τὸν «Θάνατο τοῦ ἐμποράκου», παρὰ τὸ ἀμερικανικὸ ἐπίγρισμά τους, δὲν χάνουν τὴν ἀξία τους. ὅσο κι' ἂν ποπαλιώνου. Ἔχουν ὅμως καὶ τὶς ἀπαιτήσεις τους, καθὼς ἀναπτύσσονται μὲ φλογερὴ πνοὴ καὶ στοχασμό, ἀνάμεσα στὴν ἀλληγορία καὶ τὴν ἐξωτερικότητα, σὲ πολλαπλᾶ χρονικὰ ἐπίπεδα, μὲ παράλληλες πρὸς τὶς παρουσίες ἀναδρομές. Κι' ὅταν ἔχουν μιὰ προϊστορία σκηνικὴ μὲ πλήρεις ἀποδόσεις ἀπὸ μαστόρους τῆς ὑποκριτικῆς, ἀναρωτιέται κανεὶς ἂν δὲν εἶναι ἀχάριστες οἱ ἐπαναλήψεις τῆς δεύτερης σειρᾶς.

Ὁπωσδήποτε ἡ ἀξία τους παραμένει. Καὶ ἡ παράστασι τοῦ «Ἐμποράκου» ἀπὸ τὸ Θέατρο Τέχνης εἶναι καὶ πάλιν φροντισμένη σκηνοθετικά. Ἴσως μόνο ἕνας τόνος λιγώτερο κραυγαλέος στοὺς οἰκογενειακοὺς διαπληκτισμοὺς τῶν Λόμαν, ἴσως νὰ μὴν ἔβλαφτε. Ὅπως ἐπίσης ἴσως νὰ μὴν ἦταν ἄχρηστος ἕνας ταχύτερος ρυθμὸς ἰδιαίτερα στὸ πρῶτο μέρος.

Ὁ Γιώργος Λαζάνης κρατεῖ στοὺς καλλιτεχνικοὺς ὤμους του τὸ τραγικὸ βάρος τοῦ Οὐίλλυ Λόμαν καὶ ἔχει πολλὲς καλὲς στιγμὲς σπὶς δραματικὲς μεταπτώσεις του. Βαρὺς ὁ ρόλος τῆς Λίντα, δύσκολα μπορεῖ ν' ἀποδοθῇ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλήρης δραματικὴ στόφφα ἠθοποιοῦ καὶ ἀντίστοιχη φωνή. Ἡ Πόπη Δανιήλ, παρὰ τὴν κάπως ἰδιόρρυθμη προφορά της, τὴν παρουσίασε μὲ συμπαθητικὴν ἁπλότητα καὶ στὰ τελευταῖα σημεῖα, μὲ ὑποβλητικὴ συγκινητικότητα. Ἄψογα στυλιζαρισμένος ὡς θεῖος Μπὲν ἐμφανίζεται ὁ Δημήτρης Χατζημάρκος. Ὁ Μίμης Κουγιουμτζῆς ὡς Χάππυ ἐπιβεβαιώνει ὅτι εἶναι προικισμένος ἠθοποιός. Τοὺς ὑπόλοιπους ρόλους παίζουν οἱ Ἀλέκος Οὐδινότις Χρῆστος Μπεκιάρης, Τζένυ Γαϊτανοπούλου, Νίκος Κοῦρος, Γιώργος Μοσχίδης, Σοφία Μιχοπουλου, Νίκος Χαραλάμπους, Μαρία Λυμπεροπούλου, Σοῦλα Μελετίου. Μετάφρασι, Ν. Οἰκονομοπούλου καὶ Δ. Μπεράχα, σκηνικὰ Βασίλη Βασιλειάδη, μουσικὴ Μάνου Χατζιδάκη.

ΜΠΑΜΠΗΣ Δ. ΚΛΑΡΑΣ